

чизняному кримінальному процесі дійсно існує і є актуальною. Важливо зробити на цьому акцент та шукати ті чи інші варіанти вдосконалення правового регулювання застосування запобіжних заходів до неповнолітніх. Доцільно враховуючи зарубіжний досвід та розглянути можливість застосування нових ефективних запобіжних заходів до неповнолітніх у вітчизняному кримінальному процесі.

### **Список використаних джерел:**

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 11.09.20 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Офіс Генерального Прокурора України. Про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення. URL: [https://www.gp.gov.ua/ua/stat\\_n\\_st?dir\\_id=114141&libid=100820&c=edit&\\_c=fo](https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114141&libid=100820&c=edit&_c=fo)
3. Сівак О.В. Запобіжні заходи у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 Київ, 2016. 240 с. URL: [http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1407/1/sivak\\_dis.pdf](http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1407/1/sivak_dis.pdf)
4. Головкин Л. В. Допрос и предварительное следствие в уголовном процессе Франции : [метод. пособ.]. Москва. : СПАРК, 1995. 130 с.

### **Шкелебей В. А.**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри кримінального та кримінального процесуального права  
Національного університету «Києво-Могилянська академія»*

### **Яцик Т. П.**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
професор кафедри фінансових розслідувань  
факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації  
працівників податкової міліції  
Університету державної фіскальної служби України*

## **ДОСЛІДЧА ПЕРЕВІРКА: НОВИЙ ПІДХІД ДО ПОРЯДКУ ВІДКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ**

Відповідно до ч. 1 ст. 214 КПК України відкриття кримінального провадження здійснюється на підставі заяви, повідомлення про вчинене

кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення слідчим, дізнавачем, прокурором з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення. Відтак слідчий, дізнавач, прокурор зобов'язані з моменту вищевказаних підстав невідкладно, але не пізніше 24 годин внести відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань [1; 2].

Але дана процедура початку досудового розслідування є дещо хибною та в практичній діяльності створює надмірну навантаженість на спеціально уповноважених суб'єктів, які здійснюють досудове розслідування, тому що після внесення відомості до ЄРДР слідчий, дізнавач, прокурор зобов'язані розпочати досудове розслідування та провести низку слідчих (розшукових дій). В більшості випадків під час проведення досудового розслідування з'ясовується відсутність у діянні складу злочину, а значна частина повідомлень про кримінальні правопорушення не містить відомостей про ознаки злочину, а вказує на інші правопорушення [3; 4].

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України, вимагаючи від органу досудового розслідування швидкої реакції на звернення або повідомлення про кримінальне правопорушення, не залишає для уповноваженого суб'єкта ні часу, ні процесуальних засобів для перевірки цих заяв та повідомлень на предмет наявності ознак складу злочину і їх правдивість. Слід зауважити, що кримінальне провадження не може бути відкрите на підставі неперевірених заяв та повідомлень [5; 6].

Таким чином, дослідча перевірка надасть можливість встановити наявність ознак складу злочину в діяння й інших обставин для своєчасного та обґрунтованого рішення про відкриття кримінального провадження та внесення відомостей до ЄРДР або відмову у відкритті у кримінальному провадженні.

На нашу думку, доцільно було б в КПК України закріпити ще одну стадію кримінального провадження під назвою «Попередня перевірка первинної інформації (дослідча перевірка)». Це повинна бути перша стадія кримінального провадження, яка передує досудовому розслідуванню. Це надасть можливість спеціально уповноваженим суб'єктам, які здійснюють досудове розслідування, перед внесенням відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР мати можливість здійснювати дослідчу перевірку всіх заяв та повідомлень, які до них надходять.

Отже, вважаємо необхідним законодавчо закріпити визначення стадії дослідчої перевірки в КПК України в такій редакції: «Попередня перевірка первинної інформації (дослідча перевірка) – це діяльність слідчого, дізнавача, прокурора, спрямована на встановлення достовірності інформації про подію, що міститься в заяві (повідомленні) і має ознаки злочину, та збір додаткових відомостей, які необхідні для прийняття рішення про відкриття кримінального провадження або про відмову у відкритті

кримінального провадження, чи направлення (перенаправлення) заяви або повідомлення за належністю (підслідністю)».

Дані, що містяться в первинних матеріалах (заявах, повідомленнях), можуть бути визнані достатніми для відкриття кримінального провадження і початку досудового розслідування, якщо вони містять ознаки певного злочину. При цьому сукупність ознак повинна бути такою, щоб її можна було оцінити як достатню для відкриття кримінального провадження [7; 8]. Неповнота інформації про ознаки кримінального правопорушення та сумнів щодо її достовірності вимагає збору додаткових даних, необхідних для прийняття процесуального рішення.

Саме стадія дослідчої перевірки надасть можливість виключити всі сумніви щодо достовірності інформації, яка міститься у заяві чи повідомленні та відкрити кримінальне провадження чи відмовити у його відкритті.

Варто також законодавчо закріпити завдання дослідчої перевірки: 1) перевірка інформації на наявність ознак складу злочину; 2) встановлення особи злочинця; 3) встановлення та перевірка особи потерпілого; 3) з'ясування місця, часу, способу вчинення кримінального правопорушення; 4) виявлення матеріальних слідів кримінального правопорушення; 5) виявлення конкретних даних, які вказують на наявність ознак злочинної діяльності.

Важливе практичне значення для розслідування кримінального правопорушення має своєчасність відкриття кримінального провадження. Воно залежить від організації і методів перевірки, оперативності її проведення, тактики перевірочних дій, правильної оцінки зібраної інформації й прийняття законного та обґрунтованого процесуального рішення про відкриття кримінального провадження та внесення відомостей до ЄРДР або відмови у відкритті такого провадження.

У проекті Закону № 3049а «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань» ініціатор пропонує у ч. 2 ст 214 КПК України змінити термін внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР з 24 годин до 5 робочих днів [9]. На нашу думку, термін дослідчої перевірки слід розмежувати для проступків і для кримінальних злочинів. Для проступків встановити дослідчу перевірку у 3 робочі дні з моменту отримання заяви чи повідомлення, або особистого виявлення обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення. А для дослідчої перевірки кримінальних злочинів доцільно встановити альтернативний термін від 3 до 10 робочих днів (наприклад, для дослідчої перевірки нетяжких злочинів може бути достатньо три дні, але якщо багато суб'єктів, яких потрібно перевірити, то строк може тривати до 10 днів).

На нашу думку, запропоновані зміни є доречними тому що надають можливість запровадити перед досудовим розслідуванням окрему стадію кримінального провадження – досліджу перевірку, яка спрямована на перевірку заяви чи повідомлення та встановлення обставин, що свідчать про вчинення кримінального правопорушення до моменту відкриття кримінального провадження та внесення відомостей до ЄРДР.

### Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року. Відомості Верховної Ради України, 2013, № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 15 липня 2015 р. Відомості Верховної Ради України, 2015, № 40-41. Ст. 379.

3. Кримінальне провадження Печерського суду від 20 березня 2017 р. № 757/10980/17-к.

4. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: Наказ Генеральної прокуратури України від 6 квітня 2016 року № 139.

5. Шкелебей В. А. Окремі питання ознайомлення учасниками кримінального процесу з матеріалами досудового розслідування до його завершення. Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2018. № 1-2 (10-11). С. 258–262.

6. Шкелебей В. А. Перекладач – як учасник кримінального провадження. Реформування кримінального провадження в Україні: кримінальні процесуальні та криміналістичні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої пам'яті професорів В. П. Бахіна, В. К. Лисиченка, І. Я. Фрідмана, 19 квітня 2019 року. Ірпінь. Університет ДФС України, 2019. С. 272–275.

7. Ящик Т. П., Кисла К. О. Кіберзлочинність в Україні: аналіз дієвості способів розслідування кіберзлочинів і напрямів їх вдосконалення Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 1. С. 184–186.

8. Ящик Т. П., Шкелебей В. А. Надання безоплатної правової допомоги: кримінальні процесуальні засади. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія Юридичні науки. 2019. Том 30 (69). № 6. С. 162–166. URL: [http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/6\\_2019/32.pdf](http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/6_2019/32.pdf).

9. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань». URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=69762](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69762).